

Symptomer i kontekst

Karen Marie Dreier Ludianos

Psykolog ved Aust-Agder DPS, enhet for intensiv gruppebehandling og allmenn poliklinikk

Boken beveger seg i spennet mellom normalpsykologi og patologi.

HVEM ER JEG, hvem er du, hvordan ble vi sånn, hva er gitt, og hva har blitt. Hvilke mekanismer ligger til grunn for en god personlighetsutvikling, og hva kan forklare skader eller forstyrrelser? Bokens tema er spennende og handler om det feltet som har svarene på spørsmål som har motivert mange av oss til å i det hele tatt beskjeftige oss med psykologi.

Førsteintrykket er blandet. Tvileren våkner inni meg. Det butter når jeg leser «diversitet», når man like gjerne kan skrive mangfold, eller når jeg finner svulstige formuleringer som «botanisk veileder i teorijungelen».

Målsettingen er hårete: å rydde og samle, skape sammenheng og oversikt. Forfatterne får til det de vil, og litt til. Personlighetspsykologien har nemlig rykte på seg for å være et lite integrert og kaotisk felt, med svak felles forståelse og uendelige mengder teorier og modeller. Det er kanskje dette som driver forfatterne. Boken gir en oppdatert, klinikknær og lettfattelig innføring i personlighetspsykologien.

Gjennomtenkt

Forfatterne har samlet både nye og gamle godbiter mellom to permer, og flettet det sammen i en gjennomtenkt rekkefølge. Det er særlig dette som skiller denne boken fra andre. Og det er dette som gjør den interessant. Boken og personlighetsteoriene deles i tre kategorier: Den havende delen, som inkluderer våre biologiske forutsetninger og vår evolusjon. Den gjørende siden, dette er motivene, behovene, våre mål og vår atferd. Den skapende siden, her finner vi vår kulturelle kontekst, våre relasjoner og hvordan våre fortellinger om oss selv påvirker utviklingen av selvet. Denne inndelingen er en ny måte å strukturere og gi oversikt over personlighetsteoriene. Det skaper også en innfallsvinkel til å se hvordan de ulike feltene og teoriene supplerer hverandre og sammen danner grunnlaget for en helhetlig forståelse av hva det er som gjør deg til deg og meg til meg. Inndelingen fungerer, og understreker poenget om at vi trenger alle tre perspektivene, noe som betyr at en god forståelse av personlighet må være integrativ.

Boken tar opp personlighet i en kulturell kontekst, og tematiserer hvordan noen personlighetstrekk i dag er mer nødvendige enn de tidligere har vært. Tiden vi lever i, forutsetter ulike egenskaper. Dette knyttes til arbeidslivet. Det skrives ellers lite om arbeids- og organisasjonspsykologi eller personlighetsutredning, og dette er en av bokens få mangler. Trekkteori og Big 5 nevnes, men ikke trekkteoriens og personlighetsfeltets rolle i arbeids- og organisasjonsteori. Dette fremstår som noe pussig ettersom det er dette feltet som har noe av skylden for mangfoldet av personlighetsteorier og -tester.

En revolusjon?

Når vi beveger oss bort ifra normalpsykologiske fenomener og variasjon og ser på hva som skjer når personlighet blir til lidelse, når boken sitt høydepunkt. Selv om boken ikke går i dybden på teoriene og kun gir et overblikk, så gir den en innføring i viktige perspektiver for å forstå menneskene vi omgir oss

med. Dette belyses via tilknytningspsykologi og selvpsykologi i kapittel 8 av Carsten René Jørgensen og i kapittel 6 av Finn Skårderud.

Jeg håper at denne boken er et uttrykk for tiden vi går inn i. At vi beveger oss mot en ny revolusjon i psykologien og i måten vi forholder oss til psykologiske fenomener på. Jeg ser for meg at vi beveger oss bort fra eklektisisme til en vitenskapelig fundert integrativ forståelse av psykisk helse. Boken beveger seg i spennet mellom normalpsykologi og patologi, der de fleste mennesker faktisk befinner seg, og trekker linjer mellom fagtradisjoner. Den konseptualiserer mennesket som dels et produkt av vår utvikling som art og vårt medfødte temperament, dels som et produkt av erfaringer med nære andre. Dels som et produkt av kulturen og tiden vi lever i, og dels som et produkt av tilstanden til en gitt tid. Dersom vi tenker sånn om oss selv, må vi også forstå pasientene våre slik. En naturlig konsekvens av det er at vi begynner å se symptomer i en kontekst og problemer som mer enn en hendelse som oppstår i et vakuum.